

Odrůdové zkušebnictví ve vazbě na pokusy ZS Vysoká

Celostátní polní den ÚKZÚZ ke 100. výročí vzniku
Československa

13.6.2018, ZS Vysoká

NOÚ, ÚKZÚZ

Zákon č. 128/1921 o uznávání původnosti odrůd, uznávání osiva a sádí a zkoušení odrůd kulturních rostlin

Vládní nařízení č. 208/1921

Za účelem zvelebení výroby rostlinné **zavádí se:**

- uznávání původnosti odrůd,
- uznávání osiva a sádě kulturních rostlin a zkoušení odrůd.

- Označení "původní odrůda", "uznané osivo", "uznaná sád", "do rejstříku zapsaná odrůda" (§ 9) povoluje se jen podle ustanovení toho zákona.
- **Uznání původnosti odrůdy** – uznávací komise navrhuje ministerstvu zemědělství na základě šlechtitelské vyrovnanosti (OUS) a komisionální prohlídky šlechtitelského podniku, na 3 roky
- **Kniha původních odrůd** vydávána ve "Věstníku ministerstva zemědělství".
- ...Součástí knihy původních odrůd, jakož i rejstříku osvědčených odrůd jest sbírka typických vzorků zrna, klasů, resp. plodů. Sbírkou vedou a udržují stanice a ústavy nejméně po dobu trvání zápisu.
- **Rejstřík osvědčených odrůd** - odrůdy, které se podle víceletých srovnávacích pokusů provedených veřejnými stanicemi a ústavy zvláště osvědčily v určitých oblastech republiky Československé, po rozhodnutí ústřední uznávací komise zapsány ministerstvem zemědělství

Ročník 1921.

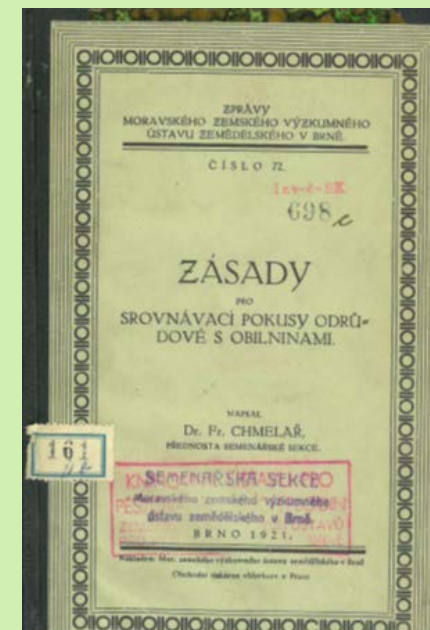
473

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka 51.

Vydána dne 14. června 1921.

Obsah: (208.—212.) 208. Nařízení, jímž se určuje počátek účinnosti a provádí zákon ze dne 17. března 1921, č. 128 Sb. z. a n., o uznávání původnosti odrůd, uznávání osiva a sádí a zkoušení odrůd kulturních rostlin. — 209. Nařízení, jímž se stanoví tituly pro kancelářské úředníky

Sklizeň pokusů s pěstováním trav na semeno,

Sezonářské sádky - Moravského zemského výzkumného ústavu zemědělského
v Brně v roce 1924.

Sázení jednotlivých zrn ku zkoušení přezimování,
odnožení a pro rozbor rostlin.

Návrh osvědčených odrůd pšenice pro jednotlivé oblasti ČSR.

Seznam osvědčených odrůd pšenice.

I. Ozmíně pšenice:

a) Bezosinné:

1. Dregerova česká červenka č. 12.
2. Dregerova BI/22.
3. Dregerova J. D.
4. Dobrovická G10.
5. Dobrovická BI1/19.
6. Dobrovická B.
7. Selecty Bastard.
8. Krařtova Siegerlandská (Libverda).
9. Pošumavská Siegerlandská (Pavinov).
10. Krařtova Siegerlandská (Olešná).
11. Štrubého Stacken.
12. Ratňořská Heineho Teverson.
13. Jihomoravská holice.
14. Višňovská Rb hustoklasá.
15. Bezosinná M20.
16. Hustoklasá M8.
17. Ruská genetologická bílá.
18. Novodvorská bělka.
19. Hnědoklasá Volia.
20. Běloklasá Opavla.
21. Vyskovská II.

b) Osinaté:

22. Selecty zimní vouska.
23. Dětenická červená ozimá vouska.
24. Pavlovická červená vouska.
25. Hodonínská osinatka.
26. Židlochovická jubilejní osinatá.
27. Keččanská osinatka.
28. Moravia běloklasá.
29. Valtická osinatá.
30. Moravia hučdolínská.
31. Opavská vouska.
32. Non plus ultra I.
33. Loosdorfská osinatá BXB 91.
34. Diosecká č. 2.
35. Diosecká č. 200.
36. Diosecká č. 777.
37. Diosecká NR.
38. Suranská č. 95.
39. Suranská č. 121.
40. Suranská č. 1211.
41. Sekáč č. 17.
42. Sekáč č. 19.
43. Sekáč č. 266.
44. Lontovská F. B. 13.
45. Lontovská S. G. 25.
46. Lontovská D. 44.
47. Radošinská č. 3.

II. Přesivky:

48. Dobrovická P2.
49. Kaštická přesivka č. 202.
50. Nohelova česká červená přesivka.
51. Postoloprtská přesivka č. 6.
52. Postoloprtská přesivka č. 58.
53. Selecty česká červená přesivka.
54. Sotkova česká červ. přesiv. č. 11.
55. Krajoje přesivky.

III. Jarní pšenice:

a) Bezosinné:

56. Postoloprtská raná č. 181.
57. Selecty tvrdá bělka VI. k.
58. Ratňořská Heineho hladká jarka.
59. Janetzkho raná.
60. Dobrovická červená jarka.
61. Ideál.
62. Starovská bezosinná.
63. Nanadská Marquis přepěstovaná.

b) Osinaté:

64. Dregerova česká červená jarní vouska.
65. Židlochovická Vesna osinatá.
66. Žďánická osinatka.
67. Žďánická osinatka.

Rozdělení oblastí a pro ně navržené vhodné odrůdy pšenice v Československé republice.

Země Česká:

A. Oblast středočeská:

- I. Česká nížina a pahorkatina. Vhodné odrůdy pšenice: čís. 2, 5, 8, 9, 10, 1, 7, 27, 35, 23, 48, 49, 53, 50, 51, 52, 58, 60, 57, 65, 64.
- II. Česká Středohoří.
- III. Krajina Zatecko-Duchcovská a V. Rakovnicko.

B. Oblast jihočeská:

- VI. Plzeňská pánev a V. jižní část Pobrzdská.
- VII. Jihočeská rybníčná rovina.
- IX. Podhoří Českomorav. vysočiny. Vhodné odrůdy pšenice: čís. 2, 3, 5, 1, 8, 9, 10, 48, 49, 53, 50, 55, 64, 65.

C. Podhorská oblast západočeská:

- VIII. Horní Podhoří a Tenelské vrchy. Vhodné odrůdy pšenice: čís. 1, 8, 9, 10, 48, 49, 53, 50 a krajoje přesivky a Červenky.

D. Podhorská oblast severočeská a východočeská:

- IV. a) Podhoří Lužických hor, V. b) Západní Podkrkonoší, IV. c) Východní Podkrkonoší, IV. d) Podhoří Orlických hor. Vhodné odrůdy pšenice: čís. 2, 1, krajoje Červenky, zůstředně vousky; jarky bezosinné a z osinatých Dregerova česká jarní vouska.

E. Horské oblasti české:

- X. Českomoravská vysočina, XIII. Krušné hory. Vhodné odrůdy pšenice: čís. 1, 8, 9, 10 a krajoje Červenky.
- XI. Sumava.
- XII. České Sudety: a) Lužické hory, b) Krkonoše, c) Orlické hory.

Země Moravsko-slezská:

- I. Oblast jižní Moravy: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 26, 36, 35, 32, 25, 27, 29, 24, 13, 14, 5, 3, 1, 48, 2, 7, 66, 59, 64.
- II. Oblast střední Moravy: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 14, 5, 2, 13, 48, 17, 49, 16, 15, 1, 3, 7, 26, 36, 35, 32, 27, 25, 28, 30, 66, 65, 64, 59, 58, 62.
- III. Podhorská oblast moravská: Vhodné odrůdy pšenice: a) západní část: čís. 26, 36, 28, 25, 27, 29, 13, 1, 5, 14, 66, b) východní část: čís. 26, 36, 28, 25, 27, 29, 2, 14, 5, 17, 19, 16, 66.
- IV. Severovýchodní nížinná oblast moravsko-slezská: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 2, 14, 3, 5, 8, 9, 49, 48, 1, 13, 7, 11, 17, 28, 26, 36, 35, 32.
- 27, 25, 29, 22, 23, 31, 66, 65, 64, 59, 58.
- V. Podhorská slezská oblast Jeseníky: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 36, 35, 26, 28, 22, 29, 23, 17, 19.
- VI. Horská oblast Českomoravské vysočiny: Vhodné odrůdy pšenice: velmi rané osinaté (čís. 35, 36, 26), české Červenky a přesivky a odrůdy typu bělky.
- VII. Horská oblast moravských Sudet a Rychlebských hor: Vhodné odrůdy pšenice: velmi rané osinaté (čís. 35, 36, 26) a odrůdy typu bělky.
- VIII. Horská oblast Bílých Karpat a Beskyd: Vhodné odrůdy pšenice: velmi rané osinaté (čís. 35, 36, 26) a odrůdy typu bělky.

Západní část země Slovenské:

- I. Oblast jihozápadního Slovenska: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 34, 35, 36, 26, 45, 24, 32, 39, 41, 42, 43, 44, 47, 27, 13, 14, 7, 48, 66, 65, 64, 58, 62.
- II. Oblast Záhneho ostrova: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 34, 35, 39, 26, 29, 45, 36, 46, 40, 41, 43, 47, 38, 13, 14, 5, 66, 65, 64, 58, 62.
- III. Oblast jihovýchod. Slovenska: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 39, 26, 36, 32, 34, 35, 29, 41, 42, 43, 45, 44, 47, 38, 18, 21, 14, 2, 64, 66, 58, 61.
- IV. Oblast západního Slovenska: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 41, 43, 34, 35, 29, 40, 25, 27, 47, 13, 66, 58.
- V. Oblast středního Slovenska: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 34, 36, 26, 39, 22, 35, 43, 24, 30, 45, 28, 23, 5, 7, 49, 14, 64, 66, 58, 61.
- VI. Horská oblast Slovenska:

Východní část země Slovenské a Podkarpatská Rus:

- I. Pšeničná oblast východního Slovenska a Podkarpát. Rusi: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 35, 36, 39, 32, 26, 44, 45, 41, 22, 24, 29, 34, 43, 14, 49, 5, 64, 66, 65, 58, 62.
- II. Pícníňská oblast východního Slovenska a Podkarpát. Rusi: Vhodné odrůdy pšenice: čís. 35, 39, 32, 26, 41, 25, 27, 28, 14, 5, 48, 3, 64.

Zdroj: Chmelář, F., Šimon, J., Sborník výzkumných ústavů zemědělských Č.S.R., Návrh odrůd pro pšeničné oblasti v Československu, Praha, 1933

Odrůdové zkušebnictví

- **Registrace odrůd**

Základní předpoklad uznávání a uvádění do oběhu rozmnožovacího materiálu odrůd a zárukou vhodnosti odrůd pro půdně-klimatické podmínky ČR,

- zkoušky užitné hodnoty (zemědělské druhy)
- zkoušky odlišnosti, uniformity a stálosti

- **Doporučování odrůd**

U hospodářsky významných zemědělských plodin usnadňuje výběr vhodné odrůdy pro zvolený účel a dané půdně-klimatické podmínky

- zkoušky užitné hodnoty u registrovaných odrůd vybraných plodin

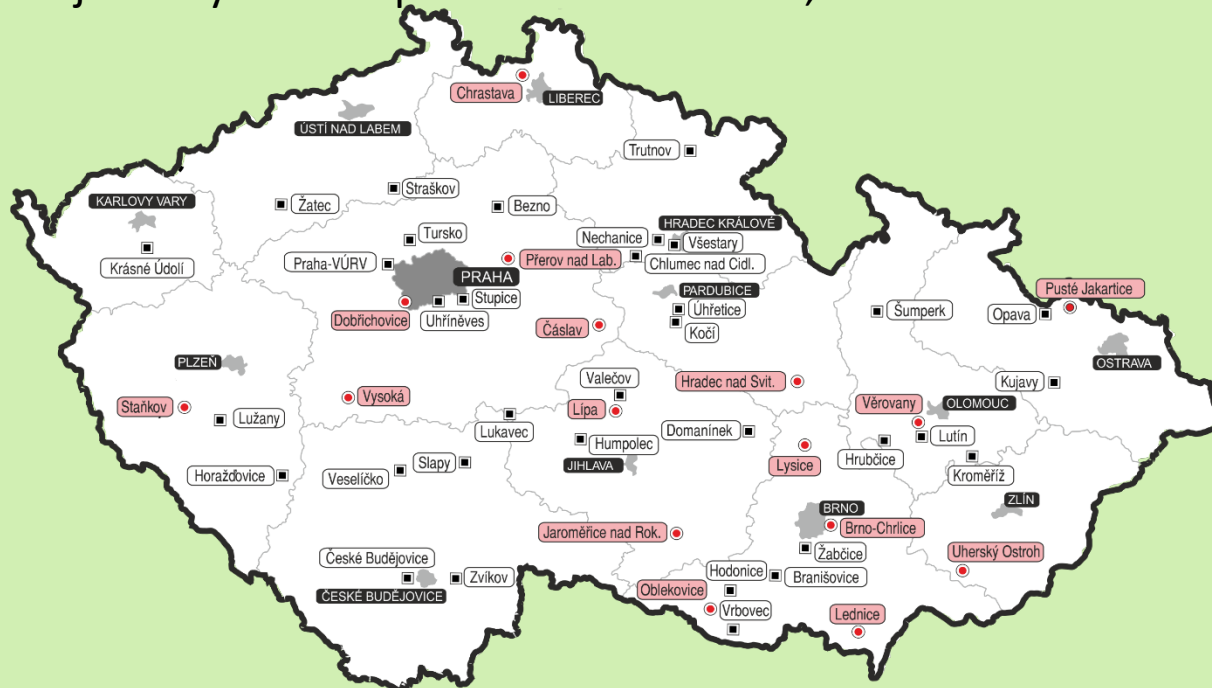
- **Ochrana práv k odrůdám**

Forma ochrany duševního vlastnictví, držitel ochranných práv má výlučné právo k využívání chráněné odrůdy

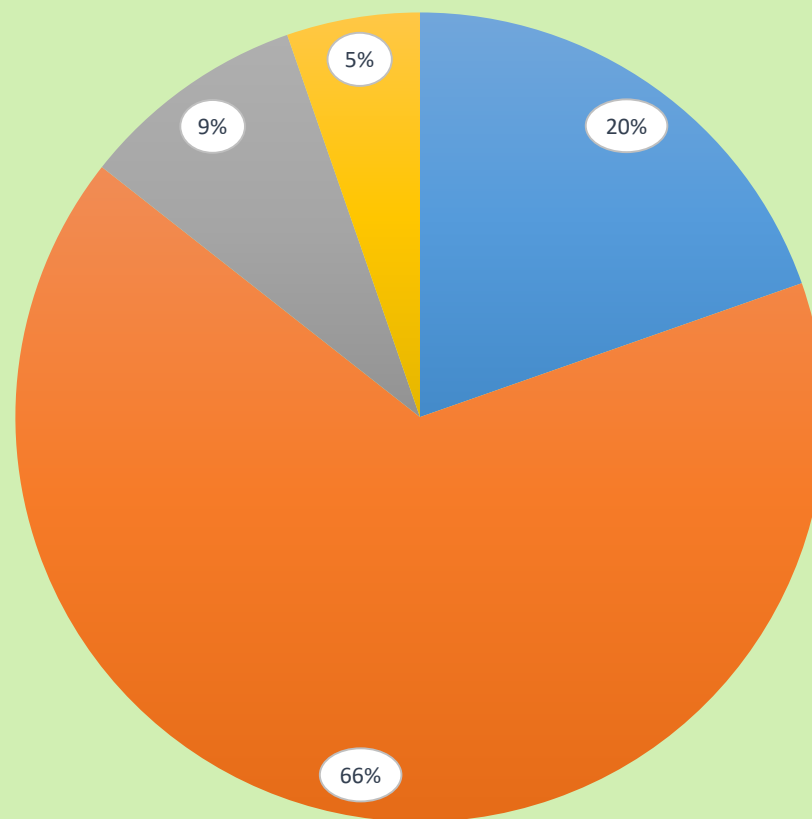
- Národní odrůdová práva - v České republice podle zákona č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám, ve znění pozdějších předpisů.
- Odrůdová práva Společenství - na území všech členských států dle nařízení Rady (ES) 2100/94, o odrůdových právech Společenství, v platném znění.
- zkoušky odlišnosti, uniformity a stálosti

Zkoušky užité hodnoty (UH)

- jsou součástí řízení o registraci odrůd a následného doporučování odrůd,
- poskytují informaci o významných hospodářských vlastnostech odrůd,
- provádí se dle metodik ÚKZÚZ,
- probíhají na zkušebních stanicích ÚKZÚZ a smluvních pracovištích jiných organizací reprezentujících významné pěstitelské oblasti ČR,

Počet odrůdových pokusů dle typu (1146)

■ Odlišnost, uniformity, stálost
 ■ Užitná hodnota - registrace
 ■ Užitná hodnota - SDO
 ■ Testy

Zkoušky užité hodnoty odrůd

Sledují se významné hospodářské vlastnosti odrůd jako jsou:

- výnos,
- odolnost proti škodlivým organismům a abiotickým stresům,
- odolnost proti poléhání, ranost a další.
 - u vybraných druhů sledují reakci odrůd na různé intenzity pěstování (úroveň hnojení dusíkem, užití fungicidů a morforegulátorů),

Hodnotí se technologické a kvalitativní parametry:

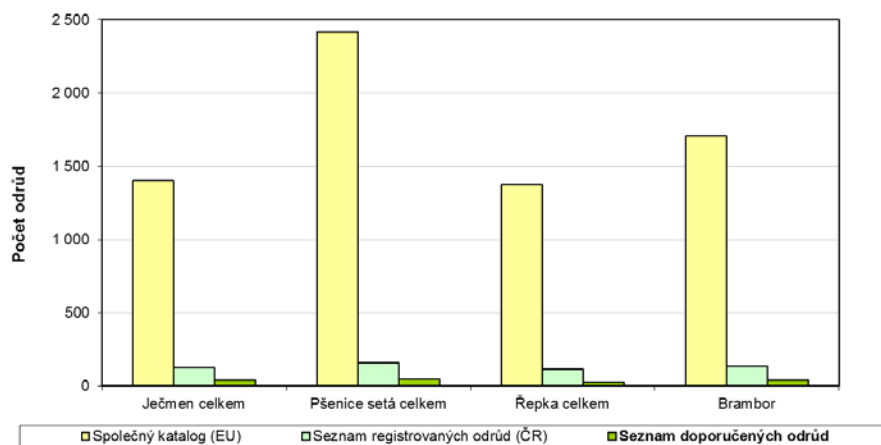
- pekařská kvalita pšenice,
- sladovnická jakost ječmene,
- organoleptické vlastnosti vína,
- stolní hodnota brambor.

Odrůdové zkušebnictví

Trvalý zdroj informací o vlastnostech odrůd

- poskytující pěstitelům i zpracovatelům objektivní a nezávislé informace o odrůdách získané v půdně-klimatických podmínkách ČR,
- usnadňující orientaci uživatelů v širokém sortimentu nabízených odrůd,
- umožňující pěstitelům minimalizovat rizika ztrát související s odrůdovými vlastnostmi.

Odrůda

- je „lacinou“ investicí,
- nedílná součást konvenčního, integrovaného i ekologického systému hospodaření,
- je jedním z nástrojů zajištění ochrany zdraví lidí, zvířat a životního prostředí,
- podílí se na bezpečnosti potravinového řetězce,
- snižuje negativní dopady změny klimatu,
- intenzifikační faktor přispívající k rentabilitě rostlinné výroby,
- ovlivňuje ekonomiku pěstování plodiny i zpracování suroviny,
- pro šlechtitele, množitele, pěstitele i zpracovatele zdrojem ekonomického zisku.

Informace o odrůdách

WWW.UKZUZ.CZ

Administrativní

- Databáze odrůd (on-line)
- Věstník ÚKZÚZ, řada: Národní odrůdový úřad
 - Seznam odrůd zapsaných ve Státní odrůdové knize
 - Popisy nových odrůd
 - Seznam chráněných odrůd
- Společný katalog odrůd
- Informace pro žadatele o registraci a ochranu práv (formuláře, sazebník, legislativa...)

Výsledky zkoušení odrůd

- Předběžné výsledky zkoušek užitné hodnoty (jen výnosy)
- Výsledky zkoušek užitné hodnoty
- Nově registrované odrůdy
- Seznamy doporučených odrůd / Přehledy odrůd

Odrůdové pokusy ZS Vysoká

Plodina	Počet odrůd	Počet parcel
Bojínek luční	21	63
Brambor	108	324
Festulolium	49	147
Ječmen jarní dvouřadý	92	552
Ječmen ozimý dvouřadý	72	432
Jetel luční	38	114
Jílek hybridní	6	18
Jílek mnohokvětý italský	19	57
Jílek mnohokvětý jednoletý	17	51
Jílek vytrvalý	9	27
Kmín	9	27
Kostřava luční	37	111
Kostřava rákosovitá	12	36
Kukuřice	50	150
Lipnice luční	11	33
Oves setý	30	90
Pšenice setá ozimá	168	804
Pšenice špalda ozimá	4	12
Řepka ozimá	149	447
Srha laločnatá	14	42
Sveřep sitecký	6	18
Štírovník růžkatý	8	24
Tritikale jarní	8	24
Tritikale ozimé	23	126
Trojštět žlutavý	6	18
Žito jarní	4	12
Žito ozimé	16	96
Celkem	986	3855

Děkuji za pozornost